

Kadonneen henkilön etsintä: Toimiva etsinnän johtopaikka

Etsintää johtavien poliisimiesten ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnänjohtajien kokemuksia etsinnän johtopaikasta
Eetu Toivari ja Tuukka Virtanen

10/2021

ESIPUHE

Aloitimme työstämään opinnäytetyötä työharjoittelun puolivälissä. Heti aiheen keksittämme aloitimme prosessin hakemalla tutkimuslupaa. Tutkimusluvan saimme toukokuun lopussa 2021, jonka jälkeen aloimme tekemään opinnäytetyötä aktiivisesti.

Opinnäytetyössämme käsittelemme kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaa. Kadonneen henkilön etsintä on aina ajankohtainen aihe, sillä ihmisiä katoaa Suomessa jatkuvasti. Koemme johtopaikan olevan yksi merkittävimmistä asioista onnistuneen etsinnän kannalta. Kun kuulimme puheita siitä, kuinka vähän tietoa kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta on kirjallisuudessa olemassa, päätimme ottaa tämän opinnäytetyömme aiheeksi.

Opinnäytetyötä teimme parityönä, jolloin saimme yhdistettyä työhön erilaisia näkökulmia. Teimme työtä tiiviisti yhdessä, joka mahdollisti idearikkaita hetkiä aiheen parissa.

Haluamme kiittää henkilöitä, jotka suostuivat työhömmme haastateltaviksi. Aiheesta on saatavilla vain vähän tietoa, joten ilman tätä panosta, tietopohjamme olisi jäänyt liian suppeaksi työn valmistumisen kannalta. Haastattelut myös mahdollistivat tiedon keräämisen ai-
van sieltä toiminnan tasolta.

Kokkolassa ja Tampereella 24.10.2021

Eetu Toivari ja Tuukka Virtanen

TIIVISTELMÄ

Eetu Toivari ja Tuukka Virtanen: Kadonneen henkilön etsintä: Toimiva etsinnän johtopaikka

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jari Saari

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on valmistaa muistilista, jonka avulla mahdollistetaan toimiva kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan perustaminen. Listan tarkoituksena on antaa hyviä esimerkkejä toimivan johtopaikan perustamiseen, sekä muistuttaa niistä seikoista, jotka voivat aiheuttaa ongelmia johtopaikalla.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka lopputuloksena syntyy jonkinlainen produkti. Tämän työn lopullisena produktina syntyi A4 kokoinen muistilista kadonneen henkilön johtopaikan perustamisesta.

Produktin luomisessa käytimme kirjallisia lähteitä, sekä suoritimme kuusi haastattelua. Haastateltavana oli kaksi poliisia Turun poliisiasemalta, kaksi Nokian poliisiasemalta sekä lisäksi kaksi vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnänjohtajaa.

Produktissa olemme listanneet asioita aina kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan perustamis sijainnista, siellä olevaan välineistöön.

Sivumäärä: 30+3 liitettä

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 10/2021

Avainsanat: Johtopaikka, etsintä, kadonnut, vapepa.

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Aihe ja tutkimuskysymykset	2
3 Tietoperustan esittely	3
3.1 Käsitteistöä.....	3
3.1.1 Kadonnut henkilö	3
3.1.2 Kadonneen henkilön etsintä.....	4
3.1.3 Hätäetsintä	4
3.1.4 Tutkinnallinen etsintä	5
3.1.5 Johtopaikka	5
3.1.6 Etsinnän johtaja	6
3.2 Muut toimijat.....	6
3.2.1 Pelastuslaitos.....	7
3.2.2 Rajavartiolaitos	7
3.2.3 Puolustusvoimat	8
3.2.4 Vapaaehtoinen pelastuspalvelu – Vapepa	9
4 Toteuttaminen	10
5 Opinnäytetyöprosessi.....	11
5.1 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmä.....	12
5.2 Haastatteluihin valmistautuminen	12
5.3 Aineiston käsittely.....	13
6 Tutkimuskysymysten käsittely haastattelujen pohjalta.....	13
6.1 Missä vaiheessa kadonneen henkilön etsintää johtopaikka perustetaan?	13
6.2 Mitkä seikat tekevät kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta toimivan?	15
6.2.1 Maantieteellinen sijainti ja toimitila	16
6.2.2 Infrastrukturi.....	18
6.2.3 Välineistö	20
6.3 Etsintöjen johtopaikalle kuuluvat henkilöt	22
6.4 Yhteenvetoa toimivasta johtopaikasta haastateltavien näkemysten perusteella	24
7 Produkti.....	25

7.1 Milloin johtopaikka perustetaan	25
7.2 Rakennus	26
7.3 Henkilöstö	26
7.4 Infrastrukturi	26
7.5 Sijoittelu	26
7.6 Välineistö	26
7.7 Vältä näitä	27
8 Johtopäätökset.....	27
8.1 Jatkotutkimukset	27
8.2 Luotettavuuden arviointi	27
8.3 Tutkimustyön reflektointi tutkijoiden oppimiseen	29
LÄHTEET.....	30
LIITE 1 Saatekirje	31
Liite 2 Kyselylomake	32
Liite 3 Valmis produkti	34

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön nimi on Kadonneen henkilön etsintä – Toimiva etsinnän johtopaikka. Suomen väestön ikäjakauma vanhenee vanhenemistaan, joka yhtenä tekijänä lisää kadonneen henkilön etsinnän tarvetta. Vanhoille ihmisille tulee useammin muistisairauksia ja he voivat eksyä näin ollen tutussakin paikassa. Vanhuksilla on myös heikentynyt kyky selviytyä tällaisissa tilanteissa, koska heidän peruskuntonsa on mahdollisesti heikentynyt ja heillä voi olla perussairauksia. Aiheena kadonneen henkilön etsintä itsessään ei tule vanhenemaan. Henkilöitä katoaa päivittäin niin nykyhetkessä, kuin tulevaisuudessakin. Suomen haastavien olosuhteiden vuoksi kadonneen henkilön etsintä on ajoittain kiireellistä. Kovilla pakkasilla kallisarvoista aikaa ei ole hukattavaksi.

Kadonneen henkilön etsintää johdetaan sen johtopaikalta. Kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka mahdollistaa toimivan tilanneorganisaation, sekä etsinnän onnistumisen. Jotta itse etsintä saataisiin toimivaan sujuvasti ja ripeästi, ei johtopaikan perustamiseen tulisi tuhjata aikaa tai muita resursseja. Siispä onkin tärkeää, että tämä yksittäinen, etsinnän kannalta varsin kriittinen osa-alue, saataisiin kasaan ripeästi, laadusta tinkimättä.

Kadonneen henkilön etsintää itsessään on tutkittu monesta eri näkökulmasta. Aiheesta kirjoitettuja opinnäytetöitä yhdistää kuitenkin eräs seikka. Niissä ei käsitellä erityisemmin etsintöjen johtopaikkaa, joka toimii koko operaation keskiönä.

Käsityksemme mukaan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikat ovat yleisesti etsintää johtavien henkilöiden näköisiä, niin hyvässä kuin pahassa. Tarkoituksenamme olisikin kerätä yhteen hyvän johtopaikan peruseräpäätteet, jotta toimintakulttuuria saadaan yhtenäistettyä läpi koko poliisihallinnon. Opinnäytetyömme auttaa myös kokemattomampia etsinnän johtajia perustamaan toimivan johtopaikan, vaikkei heillä itsellään vielä olisikaan paljoa kokemusta aiheesta. Tarpeen vaatiessa myös kokematon poliisimies onnistuu tämän opinnäytetyön ohjeistuksella luomaan toimivan etsinnän johtopaikan.

Kadonneen henkilön etsinnän, ja nimenomaan sen johtopaikan perustamista koskeva tietotaito kulkee lähinnä suullisena perimätietona sukupolvilta toisille. Näin ollen aiheesta löytyy hyvin vähän tai ei laisinkaan kirjoitettua tietoa. Asia tuli ilmi Tuukan ollessa työharjoittelussa Nokialla, jossa aiheesta käytiin keskustelua. Lopputulemana oli yleensä se sama, "ei siitä kyllä oikein ole missään mitään tietoa" tai mikäli sitä on, se ei ole välttämättä yleisessä tiedossa. Näin ollen päätimme tarttua tähän ongelmaan, ja siirtää osan tätä suullista perimätietoa pieneksi tietopakettiä kaikkien saataville.

Poliisi tekee kadonneen henkilön etsinnässä usein yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tästä syystä otamme opinnäytetyössämme huomioon niin poliisin, kuin kolmannen sektorin toimijoiden näkökulman toimivasta kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta.

Opinnäytetyöstämme pyrimme tekemään täysin julkisen. Mikäli emme kuitenkaan pysty rajaamaan käsiteltäviä aiheita salassapidon edellyttämällä tavalla, saattaa olla, että joudumme salaamaan yksittäisiä kohtia opinnäytetyöstämme.

2 AIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyössämme käsittelemme suppeasti kadonneen henkilön etsintää yleisellä tasolla, jotta lukijan on helpompi ymmärtää kokonais kuvaa, ja sitä kautta etsinnän johtopaikan merkitystä. Suurimpana teemana opinnäytetyössämme on kuitenkin juuri kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka, ja sen laadukas toteuttaminen.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset pyörivät toimivan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan ympärillä. Haluamme selvittää ainakin seuraavat asiat:

1. Missä vaiheessa kadonneen henkilön etsintää johtopaikka perustetaan?
2. Mitkä seikat tekevät kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta toimivan?
3. Ketä toimivaan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan kuuluu?
4. Ketä toimivaan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan ei kuulu?
5. Mihin kadonneen henkilön johtopaikka kannattaa perustaa (maantieteellinen sijainti sekä millaiseen toimitilaan)?
6. Millaista infrastruktuuria kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalta edellytetään?
7. Millaista välineistöä kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalla tulisi olla?
8. Kolmannen sektorin toimijoiden rooli kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalla?

Näihin kysymyksiin vastaamalla pyrimme luomaan hyvän ja toimivan perusrakenteen, jonka avulla kokemattomampikin poliisimies kykenee organisoimaan toimivan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan.

Jokainen kadonneen henkilön etsintä on aina oma tapauksensa. Ikinä ei tule olemaan kahta samanlaista etsintää. Riippuen tapauksesta, sijainnista ja tilanneorganisaation kokuoluokasta, myös kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka saattaa olla hieman erilainen.

Pyrimme kuitenkin kiteyttämään lopputuloksemme niin, että se on sovellettavissa suurimpaan osaan tapauksista joko kokonaisuudessaan tai osittain, mutta viimeistään siinä kohdassa, kun etsintään liittyy mukaan esimerkiksi vapaaehtoinen pelastuspalvelu.

3 TIETOPERUSTAN ESITTELY

Aiomme käsitellä aihetta, poliisin tilannejohtajan, Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtajan ja etsintään osallistuvan kenttäpoliisin näkökulmasta. Suurin osa aiheeseen liittyvästä tiedosta kulkee toimijoiden kesken suullisena perimätietona. Vaikkakin kadonneen henkilön etsintää käsitellään laajasti useissa opinnäytetyöissä sekä muussa kirjallisuudessa, niissä harvemmin otetaan millään lailla kantaa itse johtopaikan järjestelyihin. Näin ollen aiheeseemme liittyen ei ole olemassa kovinkaan paljoa tietoa muissa lähteissä, vaan joudumme tukeutumaan vahvasti nimenomaan toiminnassa mukana olleiden henkilöiden haastatteluihin.

Vaikkakin tietoa kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta on saatavilla niukasti, aiomme kuitenkin haastattelujen lisäksi hyödyntää opinnäytetyössämme poliisin omia ohjeistuksia, kolmannen sektorin ohjeita, opinnäytetöitä, pro gradu tutkielmia, sekä muita tutkimuksia ja kirjallisuutta aiheeseen liittyen.

3.1 Käsitteistöä

Tässä kappaleessa käsitellään opinnäytetyöhön liittyviä käsitteitä. Käsitteet erikseen avaamalla lukijan on helpompi jatkaa opinnäytetyön lukemista, sillä keskeisimmät käsitteet ovat jo tuttuja. Näin myös voidaan avata sellaista sanastoa ja sen merkitystä, joka ei välttämättä ole kaikille yhtä tuttua, kun hallinnossa työskenteleville.

3.1.1 Kadonnut henkilö

Kadonneelle henkilölle ei löydy tarkkaa määritelmää. Ihminen ilmoitetaan kadonneeksi jonkun toisen ihmisen toimesta, jolle syntyy huoli, kun ei tiedä missä tämä hänen kadonneeksi ilmoittamansa henkilö on. Kadonnut henkilö voi olla siis esimerkiksi, marjametsään eksynyt marjastaja tai muistisairas ihminen, jolle ajan- ja paikantaju on hämärtynyt. Henkilö, joka on joutunut henkirikoksen uhriksi tai jopa ihminen, joka on omasta tahdostaan läheisten tavoittamattomissa. Vanhemmat ilmoittavat myös usein lapsistaan hätäkeskukseen, jos lapsi ei ole tullut koulupäivän jälkeen sovitusti kotiin ja lasta ei ole tavoitettu yrityksistä huolimatta. Joissain tapauksissa on myös mahdollista, että ihminen ilmoittaa itse itsensä kadonneeksi esimerkiksi eksynyt marjastaja tai sienestäjä.

Kadonnutta henkilöä ei ole määritelty lakitasoisessa normissa. Pajuoja ja Salminen (1996) määrittelevät kadonneen henkilön seuraavasti: ”Kadonnut henkilö on ihminen, joka katoaa jättämättä minkäänlaista ilmoitusta olinpaikastaan” (Pajuoja & Salminen 1996, 7). Kadonneen määritelmä ei ole tarkkarajainen. Eksyneistä, sairaskohtauksen saaneista, henkiriikoksen uhreista sekä omasta vakaasta tahdosta tavoittamattomissa pysyvistä käytetään kaikille yhteistä nimitystä kadonnut. (Rikander 2016, 7.)

3.1.2 Kadonneen henkilön etsintä

Kadonneen henkilön etsinnästä on säädetty Poliisilaissa seuraavaa: ”Jos on perustelua syytä epäillä henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi,” (Poliisilaki 872/2011 1. luku 1§ 2. mom.).

Pelastuslaissa on määritelty, että ”poliisi huolehtii kadonneiden etsinnästä maa-alueilla ja sisävesillä”, (Pelastuslaki 379/2011 6. luku 49§ 2. mom. 4. kohta).

Suomessa katoaa vuosittain noin 15000 ihmistä. Vuonna 2014 Suomessa ilmoitettiin poliisille 18200 kadonnutta henkilöä. (Pauliina Grönholm, Helsingin Sanomat, 01.08.2015).

Monesti kadonnut henkilö löytyy poliisin suorittaman lähietsinnän tuloksena, saapuu itse kotiin tai ottaa itse läheisiinsä yhteyttä. ”Suurin osa kadonneista löytyy hyvin läheltä, arviolta 300–800 metrin päästä katoamispaikasta. Useimmissa tapauksissa henkilö ei ehdi olla kadoksissa kovin pitkään, vaan löytyy jo muutamassa tunnissa poliisipartion toimesta, Seppälä kertoo”. (Jesse Mäntysalo, Apu, 17.08.2017).

3.1.3 Hätäetsintä

Hätäetsinnässä henkilön oletetaan löytyvän elossa. Etsintään usein kutsutaan tällöin nopeasti lisäresursseja, esimerkiksi rajavartiolaitokselta saadaan apuun helikopteri ja tarpeen vaatiessa myös vesille saadaan veneitä, jos on syytä epäillä henkilön joutuneen veden varaan. Etsinnöissä hyödynnetään usein myös kolmatta sektoria, Vapaaehtoista pelastuspalvelua. Hätäetsinnät ovat käynnissä niin kauan, kun voidaan perustellusti odottaa henkilön terveyden tilan, tapahtumapaikan ja ympäristötekijöiden perusteella, että henkilö on mahdollista löytää elossa. Etsinnän kesto on aina tapauskohtainen. Hätäetsinnät loppuvat siihen, kun henkilö löytyy, tai etsinnät joudutaan keskeyttämään. Mikäli henkilön epäillään joutuneen vedenvaraan, tai talvella maastoon jälkien peittyttyä lumeen, on keinot siinä hetkessä usein vähissä. Mikäli henkilöä ei löydy, hätäetsintä päätetään ja etsintä jatkuu tutkinnallisena etsintänä. (Meri Lantela, Lapin Kansa, 17.6.2019.)

Poliisihallituksen ohjeen mukaan kadonneen henkilön löytämiseksi järjestetään hätäetsintä, kun kadonneen arvioidaan olevan hengissä ja välittömän avun tarpeessa.

”Hätäetsintää jatketaan niin kauan kuin voidaan olettaa, että kadonnut on hengissä ja avun tarpeessa”, ylikomisario Vuoti sanoo aamulehden haastattelussa. (Harri Aalto, Aamulehti, 05.12.2017)

3.1.4 Tutkinnallinen etsintä

Tutkinnalliseen etsintään siirrytään, jos kadonnutta ei ole hätä- ja lähietsinnässä löydetty. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, jos marjastajaa ei ole löydetty alueelta, joka on aiemmin haravoitu esimerkiksi vapaaehtoisen pelastuspalvelun kanssa. Tutkinnallista etsintää suoritetaan myös silloin, kun katoamisesta on kulunut kauan aikaa.

Tutkinnallisissa etsinnöissä usein hyödynnetään läheisten ihmisten kuulusteluja, koska kaikki asiat eivät välttämättä tule alustavissa puhutuksissa mieleen, tai niistä ei ole kehdattu kertoa. Lisäksi suoritetaan pankkitiedusteluja, jotta saadaan tietoja onko kadonnut nostanut tileiltään rahaa, tai onko rahaa käytetty pankkikortilta. Usein myös mediaa käytetään yhtenä keinona saada vihjeitä kadonneesta henkilöstä, esimerkiksi havaintoja tämän liikkeistä.

3.1.5 Johtopaikka

Johtopaikka on nimensä mukaisesti se konkreettinen paikka, jossa johtaminen tapahtuu. Johtopaikka käsitteenä on hyvin laaja ja monialainen. Opinnäytetyömme käsittelee kadonneen henkilön etsintää, ja näin ollen myös johtopaikan osalta keskitymme juuri kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan.

Kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka voi olla mikä tahansa paikka, kannon nokasta aina poliisin tilannekeskukseen. Johtopaikka terminä ei määräydykään sen fyysisen paikan perusteella, vaan ennemminkin toiminnan ja toimijoiden mukaan. Johtopaikalla työskentelevät sellaiset henkilöt, jotka johtavat toimintaa, tai tukevat sen johtamista jollain tapaa. Keskeisimpänä toimijana kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalla toimii poliisin tilannejohtaja, joka johtaa koko etsintäorganisaatiota ja joka myös viimekädessä päättää, ketä muita henkilöitä johtopaikalle kuuluu.

3.1.6 Etsinnän johtaja

Etsinnän johtajalla tarkoitetaan tässä yhteydessä kadonneen henkilön etsinnän johtajaa. Kadonneen henkilön etsintä on poliisin tehtävä, ja näin ollen johtovastuu on poliisilla. Etsinnän johtajana toimiikin joku nimetty henkilö poliisista. Yleensä poliisista etsinnän johtajana toimii: kenttäjohtaja tai kenttäjohtaja nimeää kadonneen henkilön etsintään perehtyneen henkilön johtamaan tilannetta poliisin osalta, tai kenttäjohtolisenssin omaava poliisimies tai muutoin ryhmän vanhin / kokenein poliisimies.

Myös muilla etsintään osallistuvilla toimijoilla esimerkiksi Vapaaehtoisella pelastuspalvelulla on omat osastojensa johtajat. Nämä johtajat toimivat kuitenkin ainoastaan omien toimijoidensa johdossa, ja työskentelevät poliisin etsinnän johtajan alaisuudessa. Poliisin etsinnän johtaja tekee kuitenkin yhteistyötä muiden etsinnän johtajien kanssa. Tällä tavalla tietotaito kasvaa etsintöjen johtamiseen liittyen ja esimerkiksi Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtajilla on hyvä koulutus ja tietotaito liittyen etsintöjen johtamiseen, verrattuna poliisin puolelta tilannetta johtavaan henkilöön, jolla kokemusta kadonneen henkilön etsinnöistä ei välttämättä hirveästi ole.

Etsintä on vaativa erityistoiminto, joka ei osu yksittäiselle poliisimiehelle välttämättä kovinkaan usein. Etsinnän moniulotteisuus ja monimuotoisuus lisäävät tehtävän vaikeutta. Siihen ei ole yhtä selkeää toimintamallia, verrattuna esimerkiksi vaarallisen henkilön kiinniotto. Kadonneen henkilön etsinnöissä joudutaan organisoimaan useita eri toimijoita, jotka eivät välttämättä ole tuttuja kaikille poliisimiehille.

3.2 Muut toimijat

Poliisissa on havaittu, että poliisin voimavarat ovat rajalliset, eivätkä yksin riitä laajoihin etsintöihin. Tämä puolestaan merkitsee sitä, että poliisiorganisaation ulkopuolisiin tahoihin kuten muihin viranomaisiin ja kolmannen sektorin toimijoihin, esim. Vapaaehtoiseen pelastuspalveluun, on oltava aktiivinen yhteys jo ennen konkreettisten etsintätoimenpiteiden alkamista. (Pajuoja, & Salminen, 1996, 132.)

Etsintätehtävillä tai muilla avustustehtävillä poliisi vastaa tilanteen operatiivisesta johtamisesta ja luo tarvittavan tilanneorganisaation. Vapaaehtoisjärjestö osallistuu tehtävään oman organisaationsa johtosuhteiden mukaisesti osana poliisin tilanneorganisaatiota. Vapaaehtoiset toimivat niiden toimintaohjeiden puitteissa, jotka toimintaa johtavan poliisimiehen kanssa on sovittu.

Vapaaehtoisorganisaation johtava henkilö johtaa omia yksiköitään ja vastaa siitä, että vapaaehtoiset suoriutuvat tehtävästä. (POL-2018-49982).

Vapaaehtoisten johtajat raportoivat toimistaan tilannetta johtavalle poliisimiehelle. (POHA Dno 2020/2013/3057).

3.2.1 Pelastuslaitos

Pelastuslaki

50 § Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Pelastuslaitoksen virka-apua ei ole laissa määritelty pakolliseksi. Pelastuslaitos voi kuitenkin antaa virka-apua viranomaisille, kuten poliisille. Tilanteet, joissa pelastuslaitokselta pyydetään virka-apua, liittyvät yleensä jollain tapaa vesistöihin. Sisävesillä pelastuslaitoksella on käytössään veneitä, joita poliisilla ei välttämättä ole. Pelastuslaitoksen sukeltajat osallistuvat etsintöihin yleensä silloin, kun etsittävän ei enää uskota löytyvän elossa.

3.2.2 Rajavartiolaitos

Rajavartiolaki

77 § (Rajavartiolaitoksen antama virka-apu ja tuki

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, rajavartiolaitos voi antaa pyynnöstä virka-apua valtion viranomaiselle sen laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi... Rajavartiolaitos on velvollinen antamaan pelastusviranomaiselle, poliisille, Tullille ja puolustusvoimille virka-apua, joka edellyttää sellaisen rajavartiolaitokselle kuuluvan kaluston, henkilövoimavarojen tai erityisasiantuntijapalvelujen käyttöä, jota mainituilla viranomaisilla ei sillä hetkellä ole käytettävissään.

77 c § Virka-aputilanteen johtaminen

... Poliisi vastaa virka-aputilanteen turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta yleisjohdosta ja osapuolten välisten toimintojen yhteensovittamisesta sekä työturvallisuusjärjestelyistä.

Myös rajavartiolaitos on velvollinen antamaan poliisille virka-apua sen sitä tarvitessa. Käytännössä virka-apua pyydetään sellaisessa tilanteessa, kun etsintöihin tarvitaan rajavartiolaitoksen kalustoa, kuten helikopteria tai veneitä. Etenkin rajavartiolaitoksen helikopteri on oiva apuväline isojen alueiden tutkimiseen. Rajavartiolaitoksen helikopterilentäjien tulee suorittaa tietty määrä operatiivisia lentotunteja vuodessa, joten he usein mieluusti lähtevät auttamaan kadonneen henkilön etsinnöissä. Helikopterin käyttöä tuleekin pohtia myös matalalla kynnyksellä, koska ne ovat yleensä varustettu lämpökameroilla, joka auttaa etsinnöissä.

3.2.3 Puolustusvoimat

Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille

1 § Puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua:

1) henkilön etsimiseksi ja kiinni ottamiseksi;

2 § Virka-apua annetaan vain, milloin poliisiin voimavarat ovat riittämättömät tehtävän suorittamiseen tai milloin siihen tarvitaan poliisilta puuttuvaa erityishenkilöstöä tai -välineistöä.

5 a § Poliisi vastaa virka-aputilanteen turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta yleisjohdosta ja osapuolten välisten toimintojen yhteensovittamisesta sekä työturvallisuusjärjestelyistä.

Puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua kadonneen henkilön etsinnässä, mikäli poliisin omat resurssit eivät ole tähän riittävät. Puolustusvoimilla on toimipaikoillaan aina valmiudessa yleensä varusmiehistä koottu virka-apu osasto, joka on valmiudessa lähtemään auttamaan mm. poliisia etsintätehtävillä.

3.2.4 Vapaaehtoinen pelastuspalvelu – Vapepa

Poliisilaki

9:4 § Vapaaehtoistoiminta

Poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistystä ja myös sanotussa laissa tarkoitettuun palvelukseen osallistuvia henkilöitä apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Päätöksen vapaaehtoisjärjestön käyttämisestä etsintätehtävässä tekee etsintää johtava poliisimies ja muussa avustustehtävässä päällystöön kuuluva poliisimies.

Poliisilain mukaisesti poliisilla on mahdollisuus käyttää etsinnöissä apuna vapaaehtoisjärjestöjä. Näistä tunnetuimpana ja suurimpana toimii vapaaehtoinen pelastuspalvelu.

”Vapaaehtoinen pelastuspalvelu on 54 järjestön tai muun yhteistyötahon verkosto, jonka hälytysryhmät tukevat viranomaisia onnettomuuksissa ja muissa kriisitilanteissa. Useimmiten vapepa hälytetään kadonneen ihmisen etsintään, mutta vapaaehtoisia tarvitaan myös esimerkiksi antamaan henkistä tukea, ohjaamaan liikennettä ja auttamaan evakuoineissa. Auttajamme toimivat maalla, vesialueilla ja ilmassa. vapepa-verkoston toiminta on:

- Vapaaehtoista
- Viranomaista tukevaa
- Pyyteetöntä
- Organisoitua
- Koulutettua kansalaistoimintaa

Vapepa-järjestöt toimivat yhdessä, jotta jokaisen järjestön osaaminen pystytään hälytystilanteessa hyödyntämään hädässä olevan ihmisen auttamiseksi. Hälytystilanteessa vapepa:n jäsenet johtavat omaa toimintaansa.” (Vapepa.fi/tama-on-vapepa/)

4 TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyötä aloittaessamme, olimme yhtä mieltä siitä, että lopputuloksena voisi olla jonkinlainen poliiseille suunnattu ohjeistus liittyen kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan. Kun aloimme tutkimaan vaihtoehtoja opinnäytetyön tekemiseen, vastaan tuli toiminnallinen opinnäytetyö.

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle ammattikorkeakouluissa. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on käytännössä ohjeistaa, opastaa tai järjestää toimintaa. Toisin sanoen toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus. Toiminnallinen opinnäytetyö voidaan toteuttaa monella tapaa, joista esimerkkeinä kirja, vihko tai opas. (Vilka & Airaksinen: Toiminnallinen opinnäytetyö, 2003, s.9.)

Kun pohdimme parasta mahdollista tapaa toteuttaa opinnäytetyömme tuloksena syntyvän produktin, lähdimme ajattelemaan asiaa käytännön poliisitoiminnan kautta. Nykyään on saatavilla loputon määrä informaatioita lukemattomissa eri muodoissa.

Haalarin taskut ovat rajalliset, eikä poliisiautoissa pyörivät paperilaputkaan aina ole se toimivin ratkaisu. Siispä tarkoituksena ei ole laatia paksua nivaskaa painoksi kenttämiesten reisitaskuihin, vaan yksinkertainen ja yksiselitteinen lappunen, jonka mukaan tulostamisesta jokainen yksittäinen poliisimies voi tehdä oman ratkaisunsa. Nykypäivää on myös säilyttää kaikkea materiaalia tietokoneella, sillä se on lähestulkoon jatkuvasti saatavilla.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena valmistuu aina lopullinen tuote esimerkiksi kirja tai ohjeistus. Toiminnallisen opinnäytetyön raportissa on myös kerrottava tuotoksen saavuttamiseksi käytettyjä menetelmiä. Raportin tarkoituksena on luoda kokonaisilme tuotoksen tekemisestä viestinnällisin ja visuaalisin keinoin. (Vilka ym. 2003, s. 51.)

Lopulliseen tuotokseen tulee miettiä tuotoksen kokoa ja luettavuutta. On myös tärkeää suunnitella tuote niin, että se palvelisi kohderyhmää parhaiten. Raporttiin tulee myös lähdekritiikki, jossa tulee kertoa, mistä tieto on hankittu. (Vilka ym. 2003, s. 51-53.)

Opinnäytetyömme lopputuloksena olisi tarkoitus tehdä toiminnallinen ohje, jonka perusteella jokaisen poliisimiehen olisi mahdollista perustaa toimiva kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka. Raportissamme käymme läpi opinnäytetyömme eri vaiheita, aina idean syntymisestä lopulliseen tuotokseen asti. Raportissa erittelemme käyttämiämme tutkimus-

menetelmiä, sekä analysoimme niiden perusteella saamiamme tuloksia. Lopullisen tuotoksemme olisi tarkoitus olla mahdollisimman yksiselitteinen, selkeä ja mahdollistaa asian ymmärtämisen myös vähemmän kokeneelle poliisimiehelle. Raportissamme analysoimme myös tarkemmin lopullisen tuotoksen hyödyllisyyttä ja tarpeellisuutta tulevaisuuden kadonneen henkilön etsinnöissä.

Suurin osa kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan liittyvästä tiedosta kulkee suullisena perimätietona eteenpäin sen parissa työskentelevien toimijoiden kesken. Näin ollen opinnäytetyössämme tukeudumme vankasti haastatteluihin. Niiden avulla pääsemme käsiksi tietoon, joka on muodostunut pitkällä aikavälillä ja monien kokemusten kautta. Tätä tietoa ei ole löydettävissä kirjoitetuista lähteistä, vaan ainoastaan haastatteluja tekemällä voimme päästä käsiksi tähän tietopankkiin.

Opinnäytetyötämme varten aiomme haastatella poliisin henkilöstöä niin Nokian poliisiasemalta kuin Turun poliisiasemalta. Tämän lisäksi haastatteleme myös kolmannen sektorin edustajia, jotka ovat toimineet vapaaehtoisen pelastuspalvelun kadonneen henkilön etsinnän johtotehtävissä.

Vallitsevan koronaepidemian vuoksi joudumme järjestämään haastattelut sähköpostitse. Aiomme käyttää lähtökohtaisesti samaa haastattelupohjaa kaikille haastateltaville.

Haastattelun ongelmaksi muodostuneen vastauksien laajuus, sekä niistä muodostuneiden lisäkysymyksien tarkentaminen. Näin ollen joudumme varmastikin lähettämään myös toisen osan kysymyksiä, joilla pyritään täydentämään alkuperäisiä vastauksia, sekä vastaamaan niiden myötä heränneisiin uusiin kysymyksiin. Myöskin haastateltavien mahdolliset erimielisyydet vaativat meiltä analysointia, jotta saamme rakennettua mielestämme toimivan kokonaisuuden.

Järjestämme haastattelujen anonymiteetin yksittäisten haastateltavien mieltymysten mukaan.

5 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Tässä kappaleessa avaamme opinnäytetyöprosessiamme ja kerromme miksi ja millaisten menetelmien käyttämiseen työssä päädyimme.

5.1 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi meille tuli opinnäytetyöhömmä laadullinen tutkimusmenetelmä. Laadulliselle tutkimusmenetelmälle lähtökohtana on usein se, että halutaan saada kirjoittamatonta faktatietoa tai halutaan ymmärtää millaiset uskomukset, halut, ihanteet ja käsitteet ihmisten toimintaan vaikuttavat (Vilkka ym. 2003, s. 63).

Tiedonkeruumenetelmänä meillä oli opinnäytetyössämme yksilöhaastattelu, joka suoritettiin strukturoituna lomakehaastatteluna, jossa kaikilta haastateltavilta kysytään samassa järjestyksessä olevat avoimet kysymykset (Vilkka ym. 2003, s.63). Alun perin haastattelut oli tarkoitus suorittaa kasvokkain haastateltavien kanssa puolistrukturoituna teemahaastatteluna, mutta suoritimme haastattelut lopulta sähköpostitse strukturoituna lomakehaastatteluna kyselyn suoritushetkellä vallinneen Covid-19 tautitilanteen ja ajallisten ongelmien vuoksi. Tämä ehkä vaikeutti hieman mahdollisten lisäkysymysten esittämisen, mitä voisi ilmetä haastattelun yhteydessä, mutta otimme tämän riskin.

Keräsimme tietoa myös internetistä, aikaisemmin tehdyistä opinnäytetöistä, jotka liittyvät kadonneen henkilön etsintään, tutkimuksista, jotka liittyvät kadonneen henkilön etsintään, sekä lakiteksteistä ja Poliisin omista ohjeista.

5.2 Haastatteluihin valmistautuminen

Ensimmäisenä asiana haastatteluihin liittyen selvitimme, ketä aiomme haastatella opinnäytetyöhömmä. Poliisimiesten valinta perustui laitoksella selvitettyihin asioihin, että ketkä tietävät mahdollisesti eniten kadonneen henkilön etsintöjen johtamiseen liittyvistä asioista ja myös heidän suostumukseensa. Vapaaehtoisen pelastuspalvelun haastateltavien tiedot saimme eräältä heidän toiminnassaan mukana olevalta henkilöltä, jonka mielestä nämä henkilöt ovat parhaita auttamaan meitä työssämme ja he olivat ilmaisseet innostuneisuutensa. Lopulta saimme luvan haastatella yhteensä neljää poliisimiestä työtämme varten ja päädyimme samalla haastattelemaan kahta vapepan etsinnänjohtajaa.

Valmistauduimme haastatteluihin miettimällä lomakkeelle kysymykset, jotka auttavat meitä selvittämään vastauksia tutkimuskysymyksiimme ja joiden perusteella olisi helpompi tehdä opinnäytetyöhömmä liittyvää produktia. Pidimme palaveria keskenämme Microsoftin Teams sovelluksen välityksellä.

Teimme myös vastaajille saatekirjeen, jonka perusteella vastaajille tuli ilmi mikä työsämme on ajatus, mitä teemme vastauksilla ja miten niitä tullaan käsittelemään.

5.3 Aineiston käsittely

Lähdimme käsittelemään aineistoa lukemalla haastateltujen vastaukset lomakkeista. Lomakkeilta poimimme eroja, yhtäläisyyksiä ja tietyllä tapaa myös hyviä havaintoja mitä haastateltavat olivat nostaneet esille. Word-sovelluksella maalasimme yhtenevät asiat eri vastauksista samalla värillä. Lopulta koostimme nämä asiat taulukkoon, josta asioita oli helppo tarkastella ja ottaa niitä mukaan opinnäytetyöhömmme.

6 TUTKIMUSKYSYMYSTEN KÄSITTELY HAASTATTELUJEN POHJALTA

Seuraavissa kappaleissa käsittelemme etukäteen päättämiämme tutkimuskysymyksiä suorittamiemme haastattelujen vastausten perusteella. Tutkimuskysymykset on koostettu haastatteluiden vastauksien pohjalta, ja niissä käytetään myös haastatteluun osallistuneiden vastauksia suoraan lainauksin.

6.1 Missä vaiheessa kadonneen henkilön etsintää johtopaikka perustetaan?

Turun vanhemman konstaapelin näkemys etsinnän johtopaikan perustamisesta

Turun poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa viimeistään, kun Vapaaehtoinen pelastuspalvelu liittyy etsintöihin mukaan.

Turun ylikonstaapelin näkemys etsinnän johtopaikan perustamisesta

Turun poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka perustetaan mahdollisimman nopeasti etsintöjen alkaessa. Aluksi etsintöjä johdetaan ensimmäisenä tehtävän vastaanottaneen poliisipartion partioautosta. Ajan kuluessa johtopaikka voidaan sitten perustaa erityisesti johonkin tiettyyn paikkaan tai tilaan.

Nokian ylikonstaapelin näkemys etsinnän johtopaikan perustamisesta

Nokian poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikkana toimii aluksi partioauto, jossa tilannejohtaja on. Suurimmassa osassa etsintöjä, mitään konkreettista johtopaikkaa ei edes perusteta, vaan tehtävä hoidetaan loppuun asti

näin. Mikäli etsinnät laajenevat useamman partion ja muiden viranomaistahojen suorittamaksi, etsintöjen johtopaikka säilyy vielä tilannejohtajan partioautossa, mutta tilannejohtaja ei osallistu etsimiseen aktiivisesti vaan ryhtyy johtamaan etsintöjä.

Etsintäorganisaation vielä laajentuessa ja Vapaaehtoisen pelastuspalvelun liittyessä etsintöihin mukaan, tulee olla johtopaikka mietittynä sisätiloihin. Vapepan etsijöille johtopaikka toimii myös kokoontumispaikkana mihin he tulevat.

Nokian vanhemman konstaapelin näkemys etsinnän johtopaikan perustamisesta

Nokian poliisiasemalla työskentelevän vanhemman rikoskonstaapelin näkemyksen mukaan etsinnöille tulee perustaa konkreettinen johtopaikka, kun vapepan tai muiden virka-apuviranomaisten hälyttäminen tehtävälle tapahtuu.

Vapepan etsintöjen johtaja 1:n etsinnän johtopaikan perustamisesta

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsintöjen johtaja 1:n mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa, kun vapepa liittyy etsintöihin mukaan. Vapepan saadessa hälytyksen, vapepan valmiuspäivystäjän ja poliisin tilannejohtajan tulee päättää mihin johtopaikka perustetaan. Tutkinnallisen etsinnän ollessa kyseessä, etsintöjen johtopaikkaa on enemmän aikaa miettiä.

Vapepan etsintöjen johtaja 2:n etsinnän johtopaikan perustamisesta

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsintöjen johtaja 2:n mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa vapepan liittyessä mukaan etsintöihin. Aluksi suoritetaan johtopaikan minimiperustaminen, kirjataan etsijät tehtävälle ja lähetetään heidät etsimään. Tämän jälkeen johtopaikan perustamista jatketaan.

Yhteenveto vastaajien näkemysten perusteella etsinnän johtopaikan perustamisesta

Kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka perustetaan oikeastaan sillä hetkellä, kun tehtävä tulee poliisille hoidettavaksi. Etsintä aloitetaan yleensä poliisin omin resurssein. Noki-

alla työskentelevä ylikonstaapeli kertoi haastattelussa ”suurimman osan kadonneen henkilön etsinnän tehtävistä olevan sellaisia, että varsinaista johtopaikkaa ei perusteta ollenkaan, vaan etsinnän johtaja on etsinnöissä mukana ja koordinoi sitä partioautosta käsin.”

Kadonneen henkilön etsintä suoritetaan yleensä sellaisten partioiden toimesta, joilla on käytössään poliisikoira. Riippuen sen hetkisistä resursseista, koiria voi olla töissä erilaisia määriä. Mikäli koirapartioita on töissä useampia, voidaan koiria vaihdella ja lepuuttaa. Tässä vaiheessa, kun etsintä on vielä poliisin sisäistä toimintaa, ja osallistuvia henkilöitä on vain muutamia saman organisaation sisältä, johtopaikkana toimii yleensä poliisiauto. Tällöin johtamiseen ei vaadita sen kummallisempaa välineistöä, kun poliisin päivittäistoi-
mintaankaan.

Poliisi tekee etsintää suorittaessaan arviota, saadaanko tehtävä hoidettua omin voimin, vai olisiko tilanteeseen syytä pyytää virka-apua kolmannen sektorin toimijoilta (vapaaehtoiselta pelastuspalvelulta) tai muilta viranomaisilta kuten mm. puolustusvoimilta tai pelastuslaitokselta. Poliisi vastaa etsintään osallistuvien turvallisuudesta, ja tekee arvion, onko etsittävän kohteen riskiarvion puolesta edes mahdollista käyttää ulkopuolista apua.

Kaikki haastateltavat henkilöt olivat yhtä mieltä siitä, että kun etsinnälle pyydetään virka-apuna mukaan oman organisaation ulkopuolisia tahoja, yksittäinen poliisiauto ei enää riitä vastaamaan johtopaikalta odotettavia kriteerejä. Johtopaikka toimii myös kokoontumis-
paikkana etsintään osallistuville henkilöille, joita voi olla kymmeniä. Näin ollen johtopaikka tulisi olla valmiiksi mietitty, ennen kun etsijöitä aletaan kasaamaan.

6.2 Mitkä seikat tekevät kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta toimivan?

Tässä kappaleessa pureudutaan siihen mikä tekee etsinnän johtopaikasta toimivan.

Tässä tarvitsee ottaa huomioon johtopaikan maantieteellinen sijainti, infrastruktuuri ja väli-
neistö.

6.2.1 Maantieteellinen sijainti ja toimitila

Turun vanhemman konstaapelin näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Turun poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee pääsääntöisesti perustaa lähelle etsintäaluetta. Mikäli hyvää tilaa ei kuitenkaan etsintäalueen läheltä löydy, voidaan johtopaikka perustaa sopivalle paikalle hieman kauemmaksikin. Toimitilana voi toimia esimerkiksi poliisiasema.

Turun ylikonstaapelin näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Turun poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa lähelle etsintäaluetta, riippuen tietysti etsittävästä alueesta. Paikan tulisi olla maantieteellisesti sellaisessa paikassa, että sinne on helppo autolla kulkea ja järjestää huoltopaikka. Poliisiauto toimitilana on siinä mielessä hyvä, että siellä on usein riittävät ja toimivat yhteydet, mutta sisätiloissa on usein enemmän tilaa katsella karttoja, koska siellä on kunnan valaistus.

Nokian ylikonstaapelin näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Nokian poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa mahdollisimman lähelle etsintäaluetta, jotta etsijöiden on helppo tehtävänannon jälkeen aloittaa etsinnät eikä esimerkiksi siirtymiin mene hirveästi aikaa. Toimitilan tulisi olla rauhallinen sisätila. Ympäri vuorokauden auki olevat huoltoasemat ovat toimivia, koska niissä usein vapaata kokoustilaa ja huollon järjestäminen onnistuu hyvin. Poliisiasemat käyvät johtopaikoiksi usein myös, mikäli niistä pystytään eristämään tila johtopaikaksi. Poliisiasemilta löytyy usein myös tarpeeksi tilaa vapepan kokoontumisen järjestämiselle ja huollolle.

Nokian vanhemman konstaapelin näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Nokian poliisiasemalla työskentelevän vanhemman rikoskonstaapelin näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa mahdollisimman lähelle etsintäaluetta tai kaotamispaikkaa. Johtopaikan pitäisi toimitilana olla sellainen, jossa on lämmitys, normaalit

huoltomahdollisuudet (Wc yms.) ja sähköt. Tilan tulisi myös olla helposti käytettävissä, kuten esimerkiksi Vapaapalokunnan tilat, koulut, päiväkodot, huoltoasemat ja seurakuntakeskukset.

Vapepan etsinnänjohtaja 1:n näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnänjohtajana toimivan näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka tulee perustaa hätäetsinnöissä mahdollisimman lähelle etsintäpaikkaa. Tutkinnallisissa etsinnöissä ei ole haittaa, vaikka johtopaikka olisi hieman kauempana, jos näin saadaan paremmat tilat käyttöön. Johtopaikan pitäisi toimitilana olla sellainen, joka antaa sääsuojan ja siellä on sähköt. Sähköä tarvitaan tietokoneille ja muille laitteille sekä etsijöiden huoltamiseen. Tällaisia hyviä paikkoja ovat esimerkiksi viikonloppuisin ja iltaisin päiväkodit ja koulut.

Vapepan etsinnänjohtaja 2:n näkemyksiä maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnänjohtajana toimivan näkemyksen mukaan etsintöjen johtopaikka olisi kannattava perustaa lähelle etsintäaluetta. Tämän avulla etsijöiden olisi helppoa ja vaivatonta käydä huoltamassa itseään. Johtopaikkaa perustaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että sitä ei perusteta sijainniltaan huonoon paikkaan. Esimerkiksi etsityn kotitalolle järjestetty johtopaikka aiheuttaa lisätoimenpiteitä, koska alueella liikkuu omaisia ja naapureita paljon.

Yhteenveto maantieteellisestä sijainnista ja toimitilasta haastateltavien vastausten perusteella

Kaikkien vastanneiden vastauksissa yhdistyi, että maantieteellisesti etsinnän johtopaikan tulisi sijaita mahdollisimman lähelle etsintäaluetta, koska tämä helpottaisi etsijöiden liikkuamista ja huoltamassa käymistä. Toinen vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnänjohtaja esitti vastauksessaan hyvän huomion, että tutkinnallisen etsinnän ollessa kyseessä voidaan johtopaikan sijaintia miettiä hieman kauempaakin, mikäli näin saadaan paremmat tilat käyttöön.

Toimitilan tulisi olla rauhallinen sisätila, josta saadaan eristettyä etsintää johtaville oma tila. Toimitilasta olisi hyvä saada eristettyä myös huoltamiselle omat tilat. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi, 24/7h huoltoasemat, koulut, päiväkodit, vapaapalokunnan tilat ja seurakuntakeskukset. Koulujen ja päiväkotien käyttämisen kannalta paras aika on iltaisin ja viikonloppuisin, koska arkipäivisin niissä on opiskelijoita ja lapsia.

6.2.2 Infrastrukturi

Turun vanhemman konstaapelin näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Turun poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikalla on riittävästi pysäköintitilaa, mahdollinen laskeutumispaikka helikopterille, sähköä ja juoksevaa vettä.

Turun ylikonstaapelin näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Turun poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikalla on Poken käyttämiseen liittyvät yhteydet kunnossa, toimivat radioyhteydet ja huoltamiseen tarvittavat asiat.

Nokian ylikonstaapelin näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Nokian poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikalla on paljon pöytätilaa, koska pöydillä on paperikarttoja ja melkein jokaisella henkilöllä on tietokone käytössään. Hän nostaa myös esille, että WC-tilojen tulee olla lähellä. Tärkeänä asiana hän tuo myös, että sähköpistokkeita tulee olla tietokoneiden, puhelimien tai muiden sellaisten lataamiselle.

Nokian vanhemman konstaapelin näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Nokian poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikalla on normaalit huoltomahdollisuudet eli vessat ja vesipiste, riittävästi sähköpistokkeita radioiden ja muiden viestivälineiden lataamiseen sekä pöytätilaa tietokoneille ja kartoille.

Vapepan etsintöjen johtaja 1:n näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsintöjen johtaja 1:n mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikka on suojaisa sisätila, josta löytyy sähköt tietokoneille, tulostimille ja etsintöihin osallistuvien huoltamiseen sekä WC-tilat.

Vapepan etsintöjen johtaja 2:n näkemyksiä johtopaikan infrastruktuurista

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsintöjen johtaja 2:n mukaan on tärkeää, että etsintöjen johtopaikka on sisätiloissa, josta voidaan johtaa etsintöjä ja hoitaa etsijöille ja etsinnän johtajille ruokailu ja muu huolto. Hänen mielestään myös sähkö on tärkeä asia johtopaikkaan liittyen. Sähkön avulla saadaan tietokoneet ja tulostimet toimimaan sekä huolto hoidettua. Hän kertoi vastauksessaan, että sähkö saadaan järjestettyä myös aggregaateilla, mutta se hidastaa ja vaikeuttaa aina tilannetta hieman.

Yhteenveto etsintöjen johtopaikan infrastruktuurista haastateltavien vastausten perusteella

Johtopaikaksi valitun tilan olisi hyvä olla rauhallinen ja lämmitetty sisätila, jonne tulee sähköä. Tämä on tietysti mahdollista järjestää myös aggregaattien avulla, mutta vaatii ylimääräisiä resursseja. Sähkö tarvitaan esimerkiksi lämmitykseen, valaistukseen, tietokoneille, tulostimille sekä viestintälaitteiden lataukseen.

Nokialla työskentelevä ylikonstaapeli toi vastauksessaan esille, että pöydät ovat myös tärkeä osa, koska tietokoneet ja kartat tarvitsevat pöytätilaa. Turussa työskentelevä vanhempi konstaapeli otti myös huomioon, että pysäköintitila johtopaikan läheisyydessä on tärkeää, jotta kulkeminen johtopaikalle on helppoa. Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsijät tulevat usein paikalle omilla autoillaan, joten tämän vuoksi pysäköintitila on tärkeää. Turussa työskentelevä ylikonstaapeli toi hyvänä huomiona esiin, että radio- ja internetyhteyden toiminta on myös tärkeää, jotta viestintä onnistuu.

Etsintöihin osallistuu paljon ihmisiä, joiden toimintakykyä tulee pitää yllä huoltotoimenpitein. Tästä syystä johtopaikalla olisi hyvä olla saatavilla juoksevaa vettä niin juotavaksi, kuin peseytymistäkin varten. Myöskin WC-tilat helpottavat toimintaa. Lämmityksen tarve korostuu myös siinä mielessä, jos etsintää suoritetaan esimerkiksi talvella niin etsijöiden on myös hyvä päästä lämmittelemään välillä.

6.2.3 Välineistö

Turun vanhemman konstaapelin näkemys poliisin tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalla

Turun poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan poliisi tarvitsee etsintöjen johtopaikalle tietokoneen, matkapuhelimen ja karttoja.

Turun ylikonstaapelin näkemys poliisin tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalla

Turun poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan poliisi tarvitsee etsintöjen johtopaikalle tietokoneen, jossa on Poke, Virve-radioita ja niihin akkuja, taskulamppuja ja karttoja.

Nokian ylikonstaapelin näkemys poliisin tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalla

Nokian poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan poliisi tarvitsee etsintöjen johtopaikalle kannettavan tietokoneen, joka yhdistettävissä poliisiverkkoon, tämä edellytyksenä esimerkiksi Poken käyttämiselle, karttoja ja sähköpistokkeita. Hyvänä välineenä hän myös mainitsee valkotaulun. Siihen saadaan kaikkien nähtäville tietoja etsittävästä ja mahdollisesti valokuva. Vapepan tai muun toimijan ollessa paikalla valkotauluja olisi hyvä olla vähintään kaksi.

Nokian vanhemman konstaapelin näkemys poliisin tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalla

Nokian poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan poliisi tarvitsee etsintöjen johtopaikalle tietokoneen, jossa toimivat yhteydet, alueen karttapohjat, viestivälineet eli virve-radiot, matkapuhelimet ja ensiapuvälineet. Myös nestettä ja ruokaa olisi poliisilla hyvä olla, koska tilanteesta on vaikea lähteä huoltamaan itseään.

Vapepan etsinnän johtaja 1:n näkemys vapepan tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalle

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 1:n mukaan vapepa tuo itse heille tarvittavan teknisen välineistön etsintöjen johtopaikalle.

Vapepan etsinnän johtaja 2:n näkemys vapepan tarvitsemasta välineistöstä johtopaikalle

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 2:n mukaan vapepan etsinnänjohtajilla on omat itserakennetut johtopaikkatarvikepakkaukset, joissa on heille tarvittavaa välineistöä. Hän kertoo myös, että he toivoisivat paikalta löytyvän tulostimen, internetyhteyden, muutaman tietokoneen, valkotaulun ja toimistotarvikkeita.

Yhteenveto etsintöjen johtopaikan välineistöstä haastateltavien vastausten perusteella

Etsinnän johtopaikan varsinaisessa ”johtuhuoneessa” tulisi olla istuma- ja pöytätilaa etsinnän johtamiseen tarvittaville henkilöille sekä välineille. Eri toimijoilla on omat tietokoneet omine tietojärjestelmineen. Tietokoneita varten olisi tärkeää, että olisi toimiva internetyhteys. Nokialla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan poliisin tietokoneilla internetyhteys saadaan tarvittaessa SIM-korttien avulla.

Lisäksi tarvitaan karttoja etsittävästä alueesta, sekä viestintävälineet etsintään osallistuvien henkilöiden välille. Viestintävälineille eli virve-radioille, radiopuhelimille ja matkapuhelimille tarvitaan myös latauspaikkoja tai vaihtoakkuja. Johtopaikalta olisi hyvä löytyä valkotauluja, joille voidaan kirjata ylös tietoja etsittävästä, mahdollisesti valokuva hänestä ja pitää yllä tilannekuvaa.

Turun poliisiasemalla työskentelevä ylikonstaapeli toi esille mahdollisesti taskulamput, Suomessa kuitenkin suurimman osan aikaa vuodesta on iltaisin ja öisin pimeää, joten tämä on mahdollisesti tärkeä väline.

Nokian poliisiasemalla työskentelevä vanhempi konstaapeli otti huomioon myös mahdolliset ensiapuvälineet, ne voivat tulla tarpeeseen etsittäväillä olevien mahdollisten vammojen vuoksi, tai etsijöille syntyneiden vammojen vuoksi. Hän otti huomioon poliisilla myös nesteen ja ruuan merkityksen, koska johtopaikalta ei oikein voi poistua huoltamaan itseään.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtajat kertoivat, että he tuovat itse tarvitsemansa välineistön paikalle.

6.3 Etsintöjen johtopaikalle kuuluvat henkilöt

Tämä kappale käsittelee haastateltavien näkemyksiä niistä henkilöistä, jotka kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalle kuuluvat.

Turun vanhemman konstaapelin näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Turun poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu poliisin tilannejohtaja ja vapepan etsinnänjohtaja. Tietyissä tilanteissa johtopaikalla voivat käydä myös tilanpäivitystä saavat poliisit. Hän toi esille, että etsintöjen johtopaikalle eivät kuulu etsijät, eivätkä omaiset.

Turun ylikonstaapelin näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Turun poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu poliisin tilannejohtaja, hänen esikuntansa, joka on partiokaveri, koirapartio ja mahdollisesti vapepan etsinnänjohtaja. Ylikonstaapeli kertoi, että ylimääräiset ihmiset eivät kuulu etsintöjen johtopaikalle.

Nokian ylikonstaapelin näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Nokian poliisiasemalla työskentelevän ylikonstaapelin mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu poliisin tilannejohtaja, tilannejohtajan esikunta, vapepan etsintäjohtaja ja hänen esikuntansa.

Ylikonstaapeli tuo vastauksessaan esille, että on tärkeää, että tilannejohtaja on etsinnän johtopaikalla, vaikka kaikki poliisin tilannejohtajat eivät näin halua toimia. Tilannejohtaja päättää miten etsinnöissä edetään ja millaisia toimenpiteitä suoritetaan.

Ylikonstaapelin mukaan etsinnän johtopaikalle ei kuulu yksittäiset etsijät, yksittäiset poliisit, omaiset, eivätkä muut siviilihenkilöt.

Nokian vanhemman konstaapelin näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Nokian poliisiasemalla työskentelevän vanhemman konstaapelin mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu poliisin tilannejohtaja, hänen esikuntansa, joka voi olla partiokaveri tai kahdesta partiosta koostuva tilanneorganisaatio, vapepan etsinnän johtaja sekä mahdollisesti erillisten etsintöihin osallistuvien ryhmien ryhmänjohtaja.

Vanhempi konstaapeli kertoo vastauksessaan, että etsintöjen johtopaikalle ei kuulu kadonneen henkilön omaiset, yksittäiset etsijät ja median edustajat.

Vapepan etsinnän johtaja 1:n näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 1:n mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu vapepa-johtaja, maastojohtaja, koirajohtaja, johtopaikan sihteeri, tarvittaessa lentotoiminnasta ja sukelluksista vastaavat johtajat ja paikalla olevat viranomaiset. Johtopaikan läheisyyteen myös huoltoryhmä, ensiapuryhmä ja henkisen tuen ryhmä.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 1:n mukaan etsintöjen johtopaikalle ei kuulu sivulliset henkilöt, vapepan etsijät, muuten kuin kutsuttaessa eivätkä omaiset.

Vapepan etsinnän johtaja 2:n näkemys johtopaikalle kuuluvista henkilöistä

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 2:n mukaan etsintöjen johtopaikalle kuuluu poliisi, vapepa-johtaja, maastojohtaja, koirajohtaja, lentopelastusseuran yhteyshenkilö, sihteeri, kartantulostaja sekä muiden toimintamuotojen edustajia. Tämä mahdollistaa monipuoliset näkemykset.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja 2:n mukaan etsintöjen johtopaikalle ei kuulu omaiset, etsijät eivätkä etsinnän ulkopuoliset henkilöt.

Yhteenveto johtopaikalle kuuluvista henkilöistä haastateltavien vastausten perusteella

Yhteneväisenä kaikkien haastateltavien vastauksissa oli, että etsinnän johtopaikalle kuuluu poliisin tilannejohtaja ja vapepan etsintäjohtaja. Suurimassa osassa vastauksissa tuli myös esille poliisin tilannejohtajan ja vapepan etsintäjohtajan esikuntien kuuluminen myös etsintöjen johtopaikalle.

Nokian poliisiasemalla työskentelevä ylikonstaapeli otti hyvin vastauksessaan kantaa asiaan, että poliisin tilannejohtajan kuuluu olla johtopaikalla eikä suorittamassa etsintöjä. Poliisin tilannejohtaja johtaa kuitenkin koko etsintää, jonka vuoksi on tärkeää, että hän on johtopaikalla.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtajat toivat vastauksissaan myös esille, että johtopaikalla tulisi olla myös maasto- ja koirajohtaja, sihteeri ja eri toimintamuotojen johtajat, kuten mahdollisesta lentotoiminnasta tai sukellustoiminnasta vastaavat. Tätä toinen vapepan etsinnän johtaja perusteli sillä, että saadaan mahdollisimman monipuolinen näkemys eri mahdollisuuksista.

Kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä, että etsinnän suorittajat ja omaiset eivät kuulu etsinnän johtopaikalle. Tätä ajatellessa esimerkiksi kadonneen koti on huono etsinnän johtopaikka, koska omaiset ovat usein siellä läsnä.

Nokialla työskentelevä ylikonstaapeli otti hyvin vastauksessaan kantaa, että yksittäisten poliisienkaan ei kuulu johtopaikalle tulla, mikäli se ei liity heidän tehtäväänsä. Nokialla työskentelevä vanhempi konstaapeli myös otti huomioon, että etsinnän johtopaikalle ei tarvita median edustajia.

6.4 Yhteenvetoa toimivasta johtopaikasta haastateltavien näkemysten perusteella

Turussa toimiva vanhempi konstaapeli sekä toinen haastatteluun vastannut vapepa-johtaja kertoivat haastatteluissaan yhtenä huonona esimerkkinä kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkana olleen etsittävän henkilön kotitalo. Vapepa-johtaja totesi, että ”tällaisissa paikoissa emme pysty varmistamaan sitä, etteivätkö ulkopuoliset kuule tietoja, jotka eivät heille kuulu.” Turussa työskentelevä vanhempi konstaapeli totesi hyvän pointin, että ”etsitty ei välttämättä myöskään uskalla palata kotiin, jos siellä on paljon vieraita ihmisiä.”

Haastateltavien vastausten perusteella toimivan johtopaikan tulisi olla ideaalitulanteessa jokin lämmitetty sisätila, joka saadaan rauhoitettua ulkopuolisilta henkilöiltä. Tämän lisäksi olisi hyvä, jos tilaan tulisi juoksevaa vettä sekä sähköä. Tila tulisi olla mahdollista jakaa pienempiin osiin. Esimerkiksi etsintää johtaville henkilöille tulisi olla oma huoneensa, joka on rauhassa muulta etsintään liittyvästä toiminnasta. Etsintään osallistuvien henkilöiden ohjeistamista helpottaa, mikäli johtopaikalta löytyy tarpeeksi iso yksittäinen tila, johon kaikki osallistujat mahtuvat kerralla kuuntelemaan seuraavan ohjeistuksen.

Haastatteluun vastanneet luettelivat toimiviksi etsinnän johtopaikan tiloiksi esim. koulurakennukset ja päiväkodit iltaisin ja viikonloppuisin, seurojentalot, poliisiasema mikäli mahdollista eristää toiminnalle sopivat tilat, VPK:n tilat, seurakuntakeskus yms.

Edeltävien lisäksi Nokialla työskentelevä ylikonstaapeli kertoo, että on johtamissaan tilanteissa usein käyttänyt ympäri vuorokauden auki olevia huoltoasemia johtopaikkana. Näistä löytyy yleensä vapaata kokoustilaa, johon saa etsinnän johtopaikan. Myös huolto pystytään järjestämään erittäin vaivattomasti.

7 PRODUKTI

Opinnäytetyömme huipentumana on valmis produkti, joka auttaa kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan perustamisessa. Produktin tarkoituksena on antaa ideoita, sekä toimia muistilistana, jonka avulla johtopaikan perustaminen on nopeamaa, tehokkaampaa ja siinä kyetään välttämään yleisimmät virheet. Haluamme produktin olevan helposti luettavissa ja kaikkien sitä tarvitsevien aina saatavilla.

Päädyimme tekemään tiiviin pakkauksen, johon listaamme aihealueittain tärkeitä nostoja liittyen johtopaikkaan. Nämä ovat suoraan peräisin suorittamistamme haastatteluista, sekä muista lähteistä, joita tässä opinnäytetyössä on käytetty. Johtopaikan perustamishetkellä ei kuitenkaan ole aikaa etsiä, ja ruveta selailemaan läpi paksuja opuksia tai opinnäytetöitä. Oleellisen tiedon täytyy olla helposti löydettävissä, sekä nopeasti luettavissa. Varsinaisen produktin ei tarvitse opettaa asioita kädestä pitäen, tai tuoda esille perusteluita, jonka pohjalta se on tehty.

Produktimme on tiivistetty A4 kokoiselle yhdelle paperille. Sen voi tulostaa joko haalarin taskuun, poliisiautoon, keikkakassiin tai pitää ihan vaan itsellä tietokoneella omissa tiedostoissa tallella. Pääasia kuitenkin on, että tarvittaessa se löytyy heti etsinnän alkuvaiheessa.

7.1 Milloin johtopaikka perustetaan

Produktin alussa otetaan kantaa siihen, milloin johtopaikkaa aletaan perustaa, ja etenkin siihen, milloin sitä olisi syytä laajentaa poliisiauton ulkopuolelle.

Etsinnän alkuun johtopaikkana toimii hyvin poliisiauto. Siinä vaiheessa, kun etsinnälle aletaan suunnittelemaan kolmannen sektorin toimijoita avuksi, täytyisi alkaa myös miettiä tulevaa johtopaikkaa, sillä poliisiauto ei enää ole riittävä isommalle tilanneorganisaatiolle.

7.2 Rakennus

Seuraavaksi käsitellään itse rakennusta, johon johtopaikka perustetaan etsintöjen laajetessa. Tässä osassa mainitaan esimerkkeinä koulurakennukset, sekä ympäri vuorokauden auki olevat huoltoasemat. Osiossa käydään myös läpi yleisiä vaatimuksia rakennukselle, joita ovat: Erillinen huone itse johtopaikalle, reilusti tilaa etsintään osallistuville, yhteinen tila ohjeiden saamiseksi, suojassa säältä ja tarvittaessa mahdollisuus levätä.

7.3 Henkilöstö

Henkilöstön osalta totesimme tämän olevan täysin etsinnänjohtajan päätettävissä oleva asia. Hyvän tiedonkulun ja yhteistyön kannalta toimiviksi ratkaisuiksi annoimme esimerkkeinä: Poliisin etsinnänjohtaja, tämän esikunta, muiden toimijoiden kuten vapepan etsinnänjohtaja ja tämän esikunta. Painotimme myös, ettei tänne kannata päästää ulkopuolisia, kuten omaisia tai etsintään osallistuvia etsijöitä.

7.4 Infrastrukturi

Johtopaikalta olisi hyvä löytyä juoksevaa vettä, sähköä sekä WC tilat. Nämä kaikki ovat toki eri keinoin järjestettävissä minne tahansa, mutta sujuvuuden kannalta olisi parasta, mikäli ne löytyisivät johtopaikaksi valitusta paikasta kiinteästi.

7.5 Sijoittelu

Sijoittelultaan johtopaikan tulisi sijoittua lähelle etsintä aluetta, jottei siirtymiin kuluisi turhaan aikaa. Samalla paikalle tulisi olla hyvät julkiset kulkuyhteydet, sekä pysäköintitilaa omilla autoilla saapuville etsijöille. Tärkeää on myös hyvät internet – ja radioyhteydet.

7.6 Välineistö

Kasasimme tähän osaan muistilistan siitä välineistöstä, jota johtopaikalla tulisi olla. Näitä ovat internettiin liitetty tietokone, jossa poliisin kenttäjärjestelmä eli POKE ja muut poliisin tarvitsemat järjestelmät, tulostin, kartat, viestintälaitteet latureineen, reilusti pöytätilaa, hyvät tuolit sekä valkotaulu ja tusseja. Lisäksi mainitsimme myös sen, että vapepa tuo aina mukanaan omalle toiminnalleen tarpeelliset välineet.

7.7 Vältä näitä

Lopuksi lisäsimme myös listauksen asioista, joita tulisi välttää toimivaa johtopaikka perustettaessa. Näitä ovat poliisiauton riittämättömyys etsintöjen laajetessa, rauhaton ja meluisa paikka, ulkona sään armoilla oleminen, etsityn koti sekä sijainti kaukana huoltomahdollisuuksista.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa käsittelemme johtopäätöksiä, mitä opinnäytetyömme perusteella voimme tehdä. Tässä kappaleessa käsitellään mahdollisia jatkotutkimuksia, mitä tämän opinnäytetyön perusteella ja siitä innostuneena voisi tehdä. Arvioidaan opinnäytetyömme luotettavuutta ja miten sitä olisi voitu parantaa, sekä mitä olemme oppineet tätä opinnäytetyötä tehdessämme.

8.1 Jatkotutkimukset

Tämä meidän opinnäytetyömme haastatteluaineisto oli koottu Nokian poliisiasemalla ja Turun poliisiasemalla toimivilta poliiseilta, sekä Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtajilta. Olisi mielenkiintoista, mikäli joku tekisi opinnäytetyön kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan järjestämisestä muualla päin Suomea, esimerkiksi Lapin alueella.

Lapin alueen kadonneen henkilön etsintä eroaa muusta Suomesta merkittävästi, sillä siellä elinympäristö on hyvin erilaista. Kun muualla Suomea on asutusta enemmän tai vähemmän, Lappi koostuu lähinnä erämaasta. Näinpä kadonneen henkilön etsinnältäkin vaaditaan erilaisia elementtejä. Esimerkiksi johtopaikan sijainnilla ei välttämättä ole niin suurta merkitystä, sillä välimatkat ovat joka tapauksessa suuria.

Tässä opinnäytetyössä on käytetty melko pientä otantaa haastateltavien määrässä, mutta paneuduttu laadukkaampiin vastauksiin. Olisi mielenkiintoista nähdä, millaiseen lopputulokseen päädyttäisiin tekemällä opinnäytetyö laajemman lomakekyselyn perusteella.

8.2 Luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyötä tehdessämme emme ole antaneet omien ennakkonäkemyksemme vaikuttaa työn tekemiseen. Lähteinä olemme käyttäneet aikaisempia opinnäytetöitä, lakitekstejä, uutisartikkeleita ja kirjallisia lähteitä.

Arvioidessamme työmme luotettavuutta, tarvitsee ottaa huomioon, että haastateltavat poliisit työskentelevät Nokian ja Turun poliisiasemilla, joten he suorittavat kadonneen henkilön etsintää omien virkapaikkojensa läheisyydessä. Tämän myötä tulee myös ottaa huomioon, että nämä ohjeet ja heidän mielipiteensä asioista eivät välttämättä toimi eri puolilla Suomea. Esimerkiksi Lapin alueella luonto, maasto ja välimatkat ovat hyvin erilaiset kuin Länsi-Pirkanmaan tai Turun alueella.

Eri puolilla Suomea voi olla hyvinkin erilaisia toimintatapoja johtuen erinäisistä syistä, kuin Länsi-Pirkanmaan tai Turun alueella. Mikäli poliiseja olisi haastateltu joka puolelta Suomea, olisi voitu saada paljon erinäisiä näkemyksiä liittyen kadonneen henkilön etsintöjen johtopaikkaan, miten asiat on heidän virkapaikoillaan hoidettu ja järjestetty.

Työtämme varten haastattelimme neljää poliisia, kahta ylikonstaapelia ja kahta vanhempaa konstaapelia. Haastateltavien määrä on siis ollut hyvin pieni verrattuna poliisien määrään, jotka ovat olleet virkauransa aikana mukana kadonneen henkilön etsinnöissä. Ottaen huomioon rajalliset ajalliset mahdollisuudet tämän työn tekemiseen, päädyimme lopulta tähän ratkaisuun, että haastatteleimme neljää poliisia. Osa haastatelluista ovat kokeneita liittyen kadonneen henkilön johtopaikan perustamiseen, ja osalla kokemusta on vähemmän. Ottaen kuitenkin huomioon vastausten samankaltaisuuden ja niissä esiin nousseet asiat, näillä poliiseilla on hyvin samankaltaiset näkemykset hyvästä ja huonosta etsintöjen johtopaikasta, mutta eroavaisuuksia myös oli.

Vapaaehtoisesta pelastuspalvelusta haastattelimme kahta etsinnän johtajaa. He tietävät vapaaehtoisen pelastuspalveluiden etsintöjen johtamisesta ja ovat olleet mukana useissa kadonneen henkilön etsinnöissä. He ovat myös suorittaneet Vapaaehtoisen pelastuspalvelun etsinnän johtaja koulutuksen, joten heillä on varmasti paljon tietoa ja näkemystä liittyen johtopaikan perustamiseen ja mitä siltä edellytetään.

Haastattelut suoritimme sähköpostin välityksellä kysymyslomakkeella, mikä mahdollisesti vaikutti vastauksiin. Kysymyslomakkeessa oli kaikille vastanneille samat kysymykset. On mahdollista, että vastanneet ovat ymmärtäneet kysymykset hieman eri tavalla ja näin ollen vastauksissa voi olla eroa. Vastanneilta ei tullut tarkennuskysymyksiä meidän suuntaamme, liittyen mitä kysymyksillä tarkoitetaan. Vastanneet saivat aikaa miettiä vastauksia, eikä suullisesti suoritettuna haastattelun mahdollista aikapainetta ollut.

8.3 Tutkimustyön reflektointi tutkijoiden oppimiseen

Tätä opinnäytetyötä tehdessä tuli eteen paljon uutta asiaa meille molemmille. Kadonneen henkilön etsintää ei Poliisiammattikorkeakoulussa AMK-kurssilaisille oikein opeteta millään tavalla. Työharjoittelun yhteydessä näitä asioita kuitenkin jonkin verran tuli jo vastaan ja niitä tuli pohdittua. Kumpikaan meistä ei kuitenkaan ollut mukana niin suuressa kadonneen henkilön etsinnässä, että paikalle olisi hälytetty Vapaaehtoista pelastuspalvelua. Tästä johtuen emme työharjoittelun aikana kohdanneet tällaista suurempaa kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan perustamista.

Olimme molemmat kiinnostuneita tästä aiheesta, joten asioihin tuli paneuduttua mielenkiinnolla ja toivottavasti näistä asioista on hyötyä meille molemmille tulevien virkauriemme aikana.

Yleisesti tietoa poliisin kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta emme löytäneet oikein mistään, vaan kokeneemmat poliisit antoivat meille arvokasta tietoa tähän opinnäytetyöhön ja meidän oppimistamme varten. Haastattelut osoittautuivat arvokkaiksi tietolähteiksi, kun muualtakaan tietoa ei tuntunut löytyvän. Tämä osoitti kuitenkin sen, että olimme aiheemme kanssa oikealla tiellä.

Kun saimme tietää, että opinnäytetyön saa tehdä myös pareittain, heitimme vitsinä ilmoille tekevämme sen kahdestaan. Ajatus kuitenkin jäi elämään, ja päädyimme tähän ratkaisuun ihan oikeasti. Se oli erittäin hyvä ajatus, sillä yhdessä tekeminen antoi työskentelyyn ja lopputulokseen paljon erilaisia näkökulmia, joita ei olisi tullut yksin tehdessä edes ajateltua.

Yhdessä työskentely myös opetti tiimityöskentelyä ja aikataulujen sovittamista yhteen. Ei riittänyt, että kantoi vastuun vain itsestään, vaan välillä täytyi potkia myös toista. Toisaalta taas, kun itseä ei innostanut tarttua kynään, niin oli kuitenkin aina se toinen, joka motivoi jatkamaan.

LÄHTEET

Harri Aalto, Aamulehti, 05.12.2017. Luettavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/art-2000007284369.html> (Luettu 21.09.2021)

Jesse Mäntysalo, Apu, 17.08.2017. Luettavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/yha-useampi-kadonnut-loytyy> (Luettu 21.9.2021)

Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille (781/1980)

Meri Lantela, Lapin Kansa, 17.6.2019. Luettavissa: <https://www.lapinkansa.fi/20-vuoden-aikana-lapissa-viisi-henkiloa-on-jaanyt/170213> (Luettu 21.9.2021)

Nokian vanhemman konstaapelin haastattelu 13.07.2021

Nokian ylikonstaapelin haastattelu 14.07.2021

Pajuoja, Jussi – Salminen, Markku: Kadonneet henkilöt. Helsinki 1996.

Pauliina Grönholm, Helsingin Sanomat, 1.8.2015. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002842113.html> (Luettu 21.9.2021)

Pelastuslaki (376/2011)

POHA Dno 2020/2013/3057. Kadonneen henkilön etsintä ja poliisitutkinta.

POL-2018-49982. Poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen yhteistoiminta.

Poliisilaki (872/2011)

Rajavartiolaki (578/2005)

Rikander, Henri 2016: Poliisin ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun yhteistoiminta ja sen kustannukset 2010-2015, Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulun katsaus, Tampere 2016

Turun vanhemman konstaapelin haastattelu 05.08.2021

Turun ylikonstaapelin haastattelu 13.07.2021

Vapepa.fi/tama-on-vapepa/ (Luettu 25.09.2021)

Vapepajohtaja 1:n haastattelu 01.07.2021

Vapepajohtaja 2. haastattelu 19.07.2021

Vilka, Hanna - Airaksinen, Tiina: Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki 2004.

LIITE 1 SAATEKIRJE

SAATEKIRJE

Hyvä kyselyyn vastaaja.

Opiskelemme Poliisiammattikorkeakoulussa Tampereella. Teemme opinnäytetyön kadonneen henkilön etsinnän toimivasta johtopaikasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä toiminnallinen opas siitä, millainen on toimiva kadonneen henkilön etsinnän johtopaikka. Oppaan tarkoitus on mahdollistaa jatkossa laadukkaan johtopaikan perustaminen myös vähemmän kokeneen poliisimiehen toimesta.

Kyselyyn olemme valinneet etsinnässä eri tehtävissä toimineita poliiseja Nokian ja Turun poliisiasemilta, sekä kolmannen sektorin etsinnän johtajan.

Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä.

Kyselyn, johon kutsumme teidät osallistumaan, tarkoituksena on saada tietoa toimivasta kadonneen henkilön etsinnän johtopaikasta, jotta voimme saattaa sen koko poliisihallinnon helposti saatavaksi.

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja täysin luottamuksellista. Kyselyn vastauksia sellaiseen, eikä teidän nimiänne tai tietoja mainita opinnäytetyössämme, elleste itse niin halua. Loppusuoralla oleva oppinäytetyö on mahdollista saada luettavaksi ja tarkastettavaksi ennen virallista versiota ja julkaisua.

Teillä on tarpeen tullen mahdollisuus saada apua kyselyyn opinnäytetyön tekijöiltä. Mikäli vastauksenne herättävät lisää kysyttävää opinnäytetyön tekijöissä, olemme teihin uudestaan yhteydessä tarkentavien kysymyksien muodossa.

Pyydämme vastaamaan kyselyyn **XX.XX.XXXX** mennessä.

Terveisin

Eetu Toivari

044 3439725

eetu.toivari@edu.polamk.fi

Tuukka Virtanen

040 771714

tuukka.virtanen@edu.polamk.fi

LIITE 2 KYSELYLOMAKE

Kyselylomake 1

1. Virkanimike, virkaikä ja virkapaikka?
2. Kokemukset kadonneen henkilön etsinnän hyvästä johtopaikasta?
3. Kokemukset kadonneen henkilön etsinnän huonosta johtopaikasta?
4. Missä vaiheessa kadonneen henkilön etsintää johtopaikka perustetaan?
5. Mikä tekee toimivan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikan?
6. Ketä toimivaan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan kuuluu?
7. Ketä toimivaan kadonneen henkilön etsinnän johtopaikkaan ei kuulu?
8. Mihin kadonneen henkilön johtopaikka kannattaa perustaa (maantieteellinen sijainti, sekä millaiseen toimitilaan)?
9. Millaista infrastruktuuria kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalta edellytetään?
10. Millaista välineistöä kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalla tulisi olla?
11. Kolmannen sektorin toimijoiden rooli kadonneen henkilön etsinnän johtopaikalla?
12. Onko johtopaikalla jotain "rutiineja" tai toimintatapoja, jotka tehdään aina samanlailla?

13. Mitä johtopaikassa tapahtuu? Mikä sen rooli etsinnälle on?

14. Piirtäisitkö pohjapiirroksen tavallisesta johtopaikasta (henkilöiden sijoittumiset, kartat, yms muu välineistö)

15. Onko pienen ja suuren kokoluokan etsintöjen johtopaikalla suurta eroa?

16. Vapaa sana

LIITE 3 VALMIS PRODUKTI

Milloin perustetaan?

Etsinnän alkuun johtopaikkana toimii hyvin poliisiauto. Siinä vaiheessa, kun etsinnälle aletaan suunnittelemaan kolmannen sektorin toimijoita avuksi, täytyisi alkaa myös miettimään tulevaa johtopaikkaa, sillä poliisiauto ei enää ole riittävä isommalle tilanneorganisaatiolle.

Rakennus

- Koulu (lähinnä kouluajan ulkopuolella)
- 24h huoltoasemat (kokouksetilat johdolle, yleiset tilat etsijöille. Hyvät huoltomahdollisuudet)
- Erillinen huone itse johtopaikalle
- Reilusti sisätilaa etsintään osallistuville (suojassa säältä ja mahdollisuus leivätkä) Mahtuu kerätä kaikki yhteen paikkaan, jotta ohjeistaminen sujuu helposti.

Henkilöstö

Etsinnänjohtaja päättää. Toimivan tiedonkulun ja hyvän yhteistyön kannalta toimiva ratkaisu olisi esimerkiksi:

- Poliisin etsinnänjohtaja
- Etsinnänjohtajan esikunta
- Muiden toimijoiden, kuten Vapepan johtaja
- Muiden toimijoiden esikunnat
- EI ULKOPUOLISIA, kuten omaiset tai etsintöihin osallistuvat etsijät

Infrastrukturi

- Juokseva vesi
- Sähkö
- WC tilat

Sijoittelu

- Lähellä etsintä aluetta, jottei siirtymisiin kulu aikaa
- Hyvät julkiset kulkuyhteydet
- Pysäköintitilaa autoilla saapuville etsijöille
- Hyvät yhteydet (internet ja radio)

Välineistö

- Internettiin liitetty tietokone, jossa POKE ja muut tarvittavat poliisin järjestelmät
- tulostin
- kartat
- Viestintälaitteet latureineen
- Reilusti pöytätilaa
- Hyvät tuolit
- Valkotauluja sekä tusseja
- Vapepa tuo mukanaan omalle toiminnalleen tarpeelliset välineet

Vältä näitä

- Rauhaton ja meluisa paikka
Partioauto ei riitä loppuun asti
- Ulkona sään armoilla
- Etsityn koti
- Kaukana huoltomahdollisuuksista